

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ІВАНА ФРАНКА
економічний факультет**

кафедра статистики

Організація вибіркового обстеження

**Методичні вказівки та завдання
до виконання контрольної роботи
для студентів заочної форми навчання
економічних спеціальностей**

Львів 2006

Рекомендовано до друку
кафедрою статистики
Протокол № 3 від 11 жовтня 2006р.

Уклала: ас.Шимко С.А.

Організація вибіркового обстеження

Методичні вказівки та завдання
до виконання контрольної роботи
для студентів заочної форми навчання
економічних спеціальностей

Загальні положення

В процесі самостійного вивчення дисципліни студент-заочник повинен, користуючись програмою та використовуючи рекомендовану літературу, розібратися у суті теоретичних питань, виконати контрольну роботу для набуття навичок практичної роботи зі статистичними даними, розрахунку і аналізу відповідних статистичних показників.

Контрольна робота виконується по варіантах і включає:

- відповідь на одне теоретичне питання (обсяг — до 2 сторінок);
- виконання двох завдань за окремими варіантами.

Викладач у десятиденний термін оцінює зареєстровані на кафедрі контрольні роботи. Результати перевірки студент може дізнатися у викладача під час щотижневої консультації на кафедрі. Контрольна робота, виконана не за своїм варіантом, не зараховується. Результати оцінювання і захисту контрольної роботи враховуються у підсумковій оцінці студента з даної дисципліни

Студенти, які не виконали контрольної роботи, не подали її в належні терміни і не захистили її, до екзамену (заліку) не допускаються. Захист контрольної роботи відбувається у формі співбесіди з суті поданої роботи.

Оформлення контрольної роботи повинно відповідати таким вимогам:

- на титульному аркуші вказується прізвище, ім'я та по-батькові студента, факультет, курс і дисципліна, з якої виконана робота, номер варіанту;
- перед розв'язком задачі наводиться її умова;
- розв'язок задач по можливості оформляється в таблицях, обов'язково наводяться формули з поясненням до них, вказуються одиниці виміру та пояснюються обчислені показники;
- в кінці роботи наводиться перелік використаної літератури, ставиться дата і підпис.

Якщо при перевірці контрольної роботи в ній будуть виявлені помилки або невідповідності зазначеним вимогам, така робота повертається студентові на доробку. Сама ж доробка виконується на окремих аркушах далі після контрольної роботи. Вносити виправлення в уже перевірену роботу не дозволяється. Доопрацьована контрольна робота повторно подається на кафедру.

Вибір варіанту контрольної роботи здійснюється за останньою цифрою залікової книжки (номер залікової книжки повинен бути вказаний на титульному аркуші роботи):

Остання цифра залікової книжки	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Варіант контрольної роботи	I	II	III	IV	V	VI	VI I	VIII	IX	X

Варіант № 1

1. Види статистичних спостережень за ступенем охоплення одиниць сукупності (обстеження основного масиву).
2. Розповсюдження даних на генеральну сукупність триступеневої вибірки для обстеження домогосподарств.

3. Задача

На пункті прийому зерна у господарстві формують партію зерна озимої пшениці

(з різницею у вологості не більше 2%) для подальшого його сушіння. Щоб задати певний режим роботи зерносушарки, потрібно знати вологість зерна. З цією метою

протягом дня з автомашин було взято вибірково 10 проб на вологість зерна, що надійшло від комбайнів. Величина вологості зерна характеризується даними таблиці.

Номер пор.	Вологість зерна, %	Квадрат вологості	Номер пор.	Вологість зерна, %	Квадрат вологості
	X_i	X_i^2		X_i	X_i^2
1	18,1	327,61	6	18,4	338,56
2	17,4	302,76	7	17,5	306,25
3	18,3	334,89	8	19,0	361,00
4	17,0	289,00	9	18,7	349,69
5	17,7	313,29	10	17,9	320,41
			Всього	180,0	3243,46

Потрібно визначити: 1) середню вологість зерна озимої пшениці за вибірковою сукупністю; 2) середню і граничну помилки вибіркової середньої вологості зерна; 3) надійні межі, в яких перебуває середня вологість зерна у генеральній сукупності.

Надійний рівень ймовірності взяти таким, що дорівнює $P=0,9545$.

4. Задача

Для визначення середньої живої маси поросят при народженні способом випадкового без повторного відбору взято 25 голів із 250 народжених поросят. Середня жива маса поросят становила 1,2 кг. З попередніх зважувань відомо, що середнє коливання живої маси поросят у цьому господарстві становить 0,3 кг. Потрібно визначити ймовірність того, що гранична помилка при обчисленні середньої живої маси поросят не перевищить 0,1 кг.

5. Особливості оцінки основних показників та їх похибок у вибірковому спостереженні за діловою активністю підприємств.

Варіант №2

1. Види статистичних спостережень за ступенем охоплення одиниць сукупності (монографічне обстеження).
2. Застосування триступеневої вибірки для обстеження домогосподарств.

3. Задача

- Об'єм вибірки: 1) збільшився в два рази;
2) зменшився в два рази.

Визначити, як зміниться помилка простої випадкової повторної вибірки.

4. Задача

В області налічується 500 ТОВ, з них у зоні I (Полісся) розташовано 210 ТОВ, а в зоні II (Перехідна зона)- 150 ТОВ, в зоні III (Лісостеп)- 140 ТОВ. ТОВ трьох зон істотно різняться між собою за природними умовами. Тому для всебічного вивчення комплексу факторів, що впливають на урожайність озимої пшениці, було проведено 10%-ну типологічну вибірку (пропорційну загальній чисельності ТОВ у зонах), що дало змогу забезпечити представництво у вибірці ТОВ з різними природними умовами. В середині зон відбір проводили механічним способом. Для кожної вибіркової сукупності визначено середню урожайність озимої пшениці і внутрішньогрупову (залишкову) дисперсію.

Результати вибірки наведено в таблиці .

Зона	Кількість ТОВ		Середня урожайність ц/га	Внутрішньо-групова (залишкова) дисперсія
	у генеральній сукупності	У вибірковій Сукупності (10% вибірка $\omega=0,1$)		
	N_i	n_i	x_i	$\sigma_{\text{зал}}^2$
I- Полісся	210	21	26,8	25,0
II - Перехідна	150	15	32,3	25,4
III- Лісостеп	140	14	38,8	24,0
Разом	500	50	31,8	24,8

Потрібно визначити середню і граничну помилки вибірки, а також побудувати надійний інтервал для генеральної середньої. Надійний рівень ймовірності взяти таким, що дорівнює $P= 0,9545$.

5. Особливості стратифікації генеральної сукупності у вибіркового спостереженні населення з питань економічної активності населення.

Варіант №3

1. Види статистичних спостережень за ступенем охоплення одиниць сукупності (обстеження на основі моніторингу).
2. Мала вибірка і її застосування.

3. Задача

По міському телефонному зв'язку в порядку випадкової вибірки (механічної) провели 100 спостережень і встановили середню тривалість однієї телефонної розмови 5 хв. при середньому квадратичному відхиленні 2 хв. Яка ймовірність того, що помилка репрезентативності при визначенні середньої тривалості телефонної розмови не перевищить 18с.

4. Задача

У господарствах району спискова кількість доярок становить 500 чол. За матеріалами спеціального вибіркового обстеження стажу роботи доярок виявлено, що 50 з них мають стаж роботи понад 20 років. Відбір проводили способом 10% випадкової безповоротної вибірки.

Потрібно з надійною ймовірністю $P= 0,9545$ визначити: 1) частку (питому вагу) доярок зі стажем роботи понад 20 років у вибірковій сукупності; 2) середню і граничну помилки вибіркової частки; 3) надійні межі, в яких перебуває частка доярок зі стажем роботи понад 20 років у генеральній сукупності.

5. Особливості оцінки основних показників та їх похибок у вибіркового спостереженні за діловою активністю підприємств.

Варіант № 4

1. Поняття про вибірконе спостереження.

2. Визначення сили впливу досліджуваного фактору за допомогою дисперсійного аналізу.

3. Задача

На основі вибіркового спостереження у відділі зв'язку міста потрібно визначити частку листів приватних осіб в загальному об'ємі відправлених кореспонденцією. Ніяких попередніх даних про частку цих листів у загальній масі не має. Визначити чисельність вибірки, якщо результати потрібно дати з точністю до 1% і гарантувати це з ймовірністю 0,954.

4. Задача

В області налічується 500 ТОВ, з них у зоні I (Полісся) розташовано 210 ТОВ, а в зоні II (Перехідна зона)- 150 ТОВ, в зоні III (Лісостеп)- 140 ТОВ. ТОВ трьох зон істотно різняться між собою за природними умовами. Тому для всебічного вивчення комплексу факторів, що впливають на урожайність озимої пшениці, було проведено 10%-ну типологічну вибірку (пропорційну загальній чисельності ТОВ у зонах), що дало змогу забезпечити представництво у вибірці ТОВ з різними природними умовами. В середині зон відбір проводили механічним способом. Для кожної вибіркової сукупності визначено середню урожайність озимої пшениці і внутрішньогрупову (залишкову) дисперсію.

Результати вибірки наведено в таблиці 3.

Зона	Кількість ТОВ		Середня урожайність ц/га	Внутрішньогрупова (залишкова) дисперсія
	у генеральній сукупності	У вибірковій Сукупності (10% вибірка $\omega=0,1$)		
	N_i	n_i		
I- Полісся	210	21	26,8	25,0
II - Перехідна	150	15	32,3	25,4
III- Лісостеп	140	14	38,8	24,0
Разом	500	50	31,8	24,8

Потрібно визначити середню і граничну помилки вибірки, а також побудувати надійний інтервал для генеральної середньої. Надійний рівень ймовірності взяти таким, що дорівнює $P= 0,9545$.

5. Особливості оцінки основних показників та їх похибок у вибіркового спостереженні за діяльністю підприємств, що здійснюють роздрібну торгівлю.

Варіант № 5

1. Математична основа вибіркового спостереження (Закон великих чисел, теореми Чебишева і Ляпунова .)
2. Застосування методу „географічного серпантину” для визначення обсягу вибіркової сукупності.

3. Задача

З партії виготовлених деталей загальною кількістю 2000 одиниць перевірено через механічну вибірку 30% деталей, з яких бракованими було 12 штук.

Визначити:

- а) частку бракованих деталей за даними вибірки;
- б) інтервал, в яких знаходиться частка бракованих деталей для всієї партії з ймовірністю 0,954.

4. Задача

У сільськогосподарському кооперативі проектують вибірконе визначення жирності молока, яке приймають від населення. Загальне поголів'я корів в особистих підсобних господарствах населення становить 180 голів. За проведеними раніше дослідженнями встановлено, що середня жирність молока в особистих підсобних господарствах становить 3,6%, а середнє коливання жирності молока дорівнює 0,2%

Потрібно визначити яке поголів'я корів підлягає вибірковоу обстеженню, щоб визначити середню жирність молока з гранично допустимою помилкою, яка б не перевищувала 0,1%. Корів відбирати способом випадкового повторного відбору. Надійний рівень ймовірності взяти таким, що дорівнює $P=0,9545$.

5. Основні етапи формування вибірки у статистичному спостереженні за динамікою цін виробників промислової продукції.

Варіант № 6

1. Нормальний закон розподілу і його застосування у вибірковому спостереженні
2. Способи поширення даних на генеральну сукупність (метод прямого перерахунку).

3. Задача

За даними вибіркового спостереження 10000 пасажирів приміського транспорту середня дальність поїздки пасажирів становить 35,5 км., а середнє квадратинє відхилення -- 16,0 км.

Визначити:

- а) інтервал середньої дальності поїздки пасажирів з ймовірністю 0,954;
- б) як зміниться гранична помилка вибірки, якщо ймовірність буде прийнята рівна 0,997.

4. Задача

Із 200 ящиків по 100 деталей в кожному, поступивших на склад готової продукції, в порядку випадкової безповторної серійної вибірки відібрано 5 ящиків, всі деталі яких перевірені на вагу. Результати вибірки:

№	1	2	3	4	5
Середня вага 1 деталі, г.	50	49	53	53	55

Визначити 1) можливі границі середньої маси деталі для всієї партії (з ймовірністю 0,954);

2) Об'єм випадкової безповторної серійної вибірки, щоб з ймовірністю 0,683

помилка вибірки при визначенні середньої маси одної деталі для всієї партії не перевищила 0.7г.

5. Особливості формування вибірки у статистичних спостереженнях за сільськогосподарською діяльністю населення.

Варіант № 7

1. Відмінність між повторним і неповторним способом відбору.
2. Перевірка близькості теоретичного і емпіричного розподілу за допомогою критерію згоди Пірсона(хі- квадрат).

3. Задача

На підприємстві з числом встановлених металорізальних станків 120 одиниць необхідно на основі вибіркового спостереження визначити частку станків, з часом експлуатації 10 років.

Ніяких попередніх даних про частку цього обладнання в загальній чисельності немає.

Визначити: Якою повинен бути об'єм вибірки з механічним відбором, щоб при ймовірності

0,954 гранична помилка вибірки не перевищила 5%.

4. Задача

Хронометраж роботи станка дав наступні результати.

Витрати часу на виготовлення одної деталі, с	50 - 60	60 - 70	70 - 80	80 - 90	90 - 100	Разом
Кількість деталей, шт.	3	27	35	29	6	100

Визначити : 1) середні затрати часу на обробку одної деталі за даними спостереженнями ;

2) граничну помилку вибірки з ймовірністю 0,954 враховуючи що мова іде про масове виробництво

5. Основні етапи формування вибірки у статистичному спостереженні за динамікою цін виробників промислової продукції.

Варіант № 8

1. Складання вибірки у простому випадковому відборі.
2. Способи поширення даних на генеральну сукупність (метод коефіцієнтів).

3. Задача

В АТ "Прогрес" працює 3000 чол. Методом неповторної випадкової вибірки обстежено 1000 чол.. з яких 820 виконували і перевиконували денну норму виробітку.

Визначити:

- а) частку працюючих, що не виконували денну норму по даних вибірки;
- б) Інтервал для частки всіх працюючих акціонерного товариства, що не виконували денну норму виробітку з ймовірністю 0,954 .

4. Задача

Для визначення середньої врожайності ярої пшениці на площі 600 га перед початком своєчасного збирання передбачається встановити вибіркового розміру посівної площі, на яку в подальшому потрібно накласти відповідну кількість метрівок. Точність результатів вибіркового спостереження зв'язана з граничною помилкою вибірки, яка не повинна перевищувати 0,9 ц/га при надійному рівні ймовірності $P = 0,9545$. За попередньою оцінкою варіація урожайності ярої пшениці на всій площі не перевищує 3,5ц/га.

Встановити площу обстежуваної ділянки, визначити кількість метрівок, що їх потрібно накласти на цю площу, а також величину інтервалу між ними.

5. Основні етапи формування вибірки у статистичному спостереженні за динамікою цін виробників промислової продукції.

Варіант №9

1. Складання вибірки у механічному відборі.
2. Розрахунок дисперсій за даними однофакторного дисперсійного комплексу.

3. Задача

На заводі електроламп із партії продукції в кількості 16000 шт. ламп взято на вибірку 1600шт.

(випадковий, безповторний відбір), із яких 40шт. виявились бракованими.

Визначити з ймовірністю 0,997 інтервал, в яких буде лежати процент браку для всієї партії продукції.

4. Задача

На території селищної ради проживає 500 родин з них: 350 родин – членів ТОВ, 100 – робітників, 50 – службовців. Для визначення середнього розміру родини в селищній раді передбачається проведення типової вибірки родин з пропорційним відбором. В середині груп відбір є механічним.

Потрібно визначити яку кількість родин і яких треба відібрати, щоб з ймовірністю $P=0,9545$ помилка вибірки не перевищувала 0,5 чоловік. З попередніх досліджень відомо, що середнє коливання розміру родини становить 2 чоловіки.

5. Особливості оцінки основних показників та їх похибок у вибіркового спостереженні за діяльністю підприємств, що здійснюють роздрібну торгівлю.

Варіант №10

1. Типовий відбір .Приклади застосування.

2.Багатоступенева вибірка .Принцип її застосування.

3. Задача

У механічному цеху заводу у порядку малої вибірки вивчались фотографії робочого дня 10 робочих. Час перерв для обстежених робочих становив: 52, 48, 60, 46, 62, 54, 51, 49, 55, 53 хв.

Визначити:

а) довірчий інтервал, у якому знаходиться середній час перерв для всіх представників цеху,

гарантуючи результат з ймовірністю 0,997;

б) ймовірність того, що середній час перерв для всіх робочих цеху відмінний від отриманого за вибіркою не більший за три хв.

4. Задача

За даними погосподарських книг селищної ради в особистих підсобних господарствах населення налічується: корів – 200, свиней – 300, птиці – 5000 голів. З метою уточнення даних суцільного обліку було проведено 10% вибіркового контролю обліку поголів'я худоби в підсобних господарствах населення.

Внаслідок контрольної вибіркової перевірки встановлено, що в обстежуваних господарствах за даними суцільного обліку таке поголів'я тварин: корів – 24, свиней – 30, птиці – 500 голів, а при контрольних обстеженнях подвір'їв відповідно: корів – 25, свиней – 32, птиці – 520 голів.

Потрібно встановити поправкові коефіцієнти недообліку, а потім на їхній основі визначити фактичну чисельність тварин в особистих підсобних господарствах населення

5.Основні етапи формування вибірки у статистичному спостереженні за динамікою споживчих цін.

- **Контрольне завдання 2 – лабораторна робота (див. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи із предмету «Організація вибіркового обстеження»**

Зі списку малих підприємств, які займаються роздрібною торгівлею і громадським харчуванням (додаток 1), необхідно:

1. Простим випадковим способом сформувати вибірку, яка б із точністю $k\%$ та імовірністю p дозволила оцінити середній товарооборот у генеральній сукупності магазинів.
 - Оцінити середній товарооборот за даними вибірки та з імовірністю p стандартну і граничну похибки середньої. Записати довірчий інтервал;
 - Поширити результати вибіркового оціювання на генеральну сукупність магазинів.
 - Оцінити якість отриманих вибіркового оцінок за допомогою відносної похибки вибірки. Зробити висновки.

Для формування вибірки необхідно скористатись таблицею випадкових чисел, наведеною у додатку 2.

2. Механічним способом сформувати вибірку, яка б із точністю $k\%$ та імовірністю p дозволила оцінити середній товарооборот генеральній сукупності магазинів.

Виконати розрахунки за даними механічної вибірки, аналогічно до завдання 1.

Порівняти точність вибіркового оцінок у простій випадковій і механічній вибірці.

Список підприємств торгівлі

тис.грн.

№ п/п	Роздрібний товаро-оборот	№ п/п	Роздрібний товаро-оборот	№ п/п	Роздрібний товаро-оборот	№ п/п	Роздрібний товаро-оборот
1	311	45	224	89	235	133	345
2	321	46	590	90	361	134	215
3	468	47	555	91	218	135	207
4	430	48	152	92	541	136	485
5	170	49	309	93	435	137	449
6	484	50	559	94	464	138	401
7	303	51	198	95	455	139	205
8	376	52	476	96	302	140	398
9	347	53	189	97	236	141	245
10	332	54	277	98	254	142	382
11	57	55	498	99	173	143	216
12	351	56	238	100	424	144	465
13	558	57	397	101	353	145	490
14	252	58	448	102	329	146	409
15	275	59	420	103	308	147	216
16	391	60	385	104	446	148	542
17	381	61	381	105	261	149	260
18	441	62	389	106	393	150	404
19	540	63	532	107	481	151	581
20	493	64	229	108	526	152	487
21	479	65	209	109	386	153	478
22	468	66	573	110	345	154	232
23	134	67	154	111	209	155	655
24	216	68	226	112	238	156	311
25	270	69	556	113	223	157	189
26	462	70	581	114	269	158	455
27	100	71	287	115	268	159	182
28	388	72	256	116	292	160	419
29	502	73	486	117	489	161	457
30	234	74	541	118	606	162	443
31	219	75	491	119	455	163	558
32	389	76	669	120	256	164	434
33	481	77	401	121	474	165	97
34	366	78	296	122	525	166	529
35	466	79	397	123	226	167	545
36	495	80	580	124	805	168	433
37	331	81	295	125	485	169	390
38	262	82	289	126	426	170	656
39	484	83	416	127	453	171	539
40	390	84	220	128	464	172	453
41	237	85	397	129	496	173	352
42	250	86	443	130	192	174	490
43	311	87	444	131	551	175	522
44	321	88	250	132	219	176	373

Таблиця випадкових чисел

5489	5583	3156	0835	1988	3912	0938	7460	0869	4420
3522	0935	7877	5665	7020	9555	7375	7124	7878	5544
7555	7579	2550	2487	9477	0864	2349	1012	8250	2633
5759	3554	5080	9074	7001	6249	3224	6368	9102	2672
6303	6895	3371	3196	7231	2918	7380	0438	7547	2644
7351	5634	5323	2623	7803	8374	2191	0464	0696	9529
7068	7803	8832	5119	6350	0120	5026	3684	5657	0304
3613	1428	1796	8447	0503	5654	3254	7336	9536	1944
5143	4534	2105	0368	7890	2473	4240	8652	9435	1422
9815	5144	7649	8638	6137	8070	5345	4865	2456	5708
5780	1277	6816	1013	2867	9938	3930	3203	5696	1769
1187	0951	5991	5245	5700	5564	7352	0891	6249	6568
4184	2179	4554	9083	2254	2435	2965	5154	1209	7069
2916	2972	9885	0275	0144	8034	8122	3213	7666	0230
5524	1341	9860	6565	6981	9842	0171	2284	2707	3008
0146	5291	2354	5694	0377	5336	6460	9585	3415	2358
4920	2826	5238	5402	7937	1993	4332	2327	6875	5230
7978	1947	6380	3425	7267	7285	1130	7722	0164	8573
7453	0653	3645	7497	5969	8682	4191	2976	0361	9334
1473	6938	4899	5348	1641	3652	0852	5296	4538	4456
8162	8797	8000	4707	1880	9660	8446	1883	9768	0881
5645	4219	0807	3301	4279	4168	4305	9937	3120	5547
2042	1192	1175	8851	6432	4635	5757	6656	1660	5389
5470	7702	6958	9080	5925	8519	0127	9233	2452	7341
4045	1730	6005	1704	0345	3275	4738	4862	2556	8333
5880	1257	6163	4439	7276	6353	6912	0731	9033	5294
9083	4260	5277	4998	4298	5204	3965	4028	8936	5148
1762	8713	1189	1090	8989	7273	3213	1935	9321	4820
2023	2589	1740	0424	8924	0005	1969	1636	7237	1227
7965	3855	4765	0703	1678	0841	7543	0308	9732	1289
7690	0480	8098	9629	4819	7219	7241	5128	3853	1921
9292	0426	9573	4903	5916	6576	8368	3270	6641	0033
0867	1656	7016	4220	2533	6345	8227	1904	5138	2537
0505	2127	8255	5276	2233	3956	4118	8199	6380	6340
6295	9795	1112	5761	2575	6837	3336	9322	7403	8345
6323	2615	3410	3365	1117	2417	3176	2434	5240	5455
8672	8536	2966	5773	5412	8114	0930	4697	6919	4569
1422	5507	7596	0670	3013	1351	3886	3268	9469	2584
2653	1472	5113	5735	1469	9545	9331	5303	9914	6394
0438	4376	3328	8649	8327	0110	4549	7955	5275	2890
2851	2157	0047	7085	1129	0460	6821	8323	2572	8962
7962	2753	3077	8718	7418	8004	1425	3706	8822	1494
3837	4098	0220	1217	4732	0150	1637	1097	1040	7372
8542	4126	9274	2251	0607	4301	8730	7690	6235	3477
0739	0765	8039	9484	2577	7859	1976	0623	1418	6685
6687	1943	4307	0579	8171	8224	8641	7034	3595	3875
6242	5582	5872	3197	4919	2792	5991	4058	9769	1918
6859	9606	0522	4993	0345	8958	1289	8825	6941	7685
6590	1932	6043	3623	1973	4112	1795	8465	2110	8045
3482	0478	0221	6738	7323	5643	4767	0106	2272	9862

Значення критерію Стьюдента при рівнях істотності 0,10, 0,05,0,01

Ступені свободи варіації.	0,10	0,05	0,01	Ступені свободи варіації.	0,10	0,05	0,01
1	6,3138	12,706	63,657	18	1,7341	2,1009	2,8784
2	2,9200	4,3027	9,9248	19	1,7291	2,0930	2,8609
3	2,3534	3,1825	5,8409	20	1,7247	2,0860	2,8453
4	2,1318	2,7764	4,6041	21	1,7207	2,0796	2,8314
5	1,0150	2,5706	4,0321	22	1,7171	2,0739	2,8188
6	1,9432	2,4469	3,7074	23	1,7139	2,0687	2,8073
7	1,8946	2,3646	3,4995	24	1,7109	2,0639	2,7969
8	1,8595	2,3060	3,3554	25	1,7081	2,0595	2,7874
9	1,8331	2,2622	3,2498	26	1,7056	2,0555	2,7787
10	1,8125	2,2281	3,1693	27	1,7033	2,0518	2,7707
11	1,7059	2,2010	3,1058	28	1,7011	2,0484	2,7633
12	1,7823	2,1788	3,0545	29	1,6991	2,0452	2,7564
13	1,7709	2,1604	3,0123	30	1,6973	2,0423	2,7500
14	1,7613	2,1448	2,9768	40	1,6839	2,0211	2,7045
15	1,7530	2,1315	2,9467	60	1,6707	2,0003	2,6603
16	1,7459	2,1199	2,9208	120	1,6577	1,9799	2,6174
17	1,7396	2,1098	2,8992				

Значення критерію t при нормальному розподілі

Рівень довіри, %.	t	Рівень довіри, %.	t
68.3	1	95	1.96
80	1.28	95.4	2
85	1.44	96	1.96
90	1.64	97	2.17
91	1.69	98	2.33
92	1.75	99	2.58
93	1.81	99.7	3
94	1.88		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Підручники і навчальні посібники

1. Статистика. Підручник / За ред. Герасименка С.С.-К. :Вища школа, 2002 р.
2. Сигел, Ендрю. Практическая бизнес-статистика. Пер. с англ. - М.: изд. дом. "Вильямс", 2002.- 1056 с.
3. Джессен Р. Методы статистических обследований. — М.: Финансы и статистика, 1985
4. Дружинин Н. К. Выборочное наблюдение и эксперимент. — М.: Статистика, 1977.
5. Ефимова М.Р. Выборочный метод и его применение в производственных исследованиях. Учеб. пособ. М-1978.- 43с.
6. Кильдышев Г.С. Выборочное наблюдение. М.-МЭСИ, 1965, 47с.
7. Йейтс Ф. Выборочный метод в переписях и обследованиях: Пер. с англ. — М.: Статистика, 1965.
8. Кокрен У. Методы выборочного обследования: Пер. с англ. — М.; Статистика, 1976.
9. Шварц Д. Выборочный метод: Пер. с нем. —М.: Статистика, 1978.
10. Статистический словарь /Гл. ред. Н.А. Королев. —2-е изд. Перераб. И доп. —М. : Финансы и статистика, 1989.
11. Старостіна А.О. Маркетингові дослідження. Практ. аспект.-К.; М.; сП.: Вид. дім "Вільямс", 1998 – 261с.

Методичні розробки

1. **Методологічні положення зі статистики**/Держ. ком. статистики України.-К.: ЗАТ "Август", 2002.-Вип. 1 /Редкол.: О.Г.Осауленко(голова) та ін.-552 с.
2. Магістерські програми. Економічна статистика. Програма "організація та управління статистичними дослідженнями". 2001/02 навч.рік Ч. II/Колектив авт. під кер. Р.М. Моторина.- К. : КНЕУ, 2001. - 148 с.
3. Впровадження вибірових методів спостереження у статистиці праці. Матеріали наради 27.07.93, м. Львів.

Наукові публікації в періодиці

1. Чирков В.Г., Погодін С.О. Точність і надійність вибірових даних//Статистика України, №1, 2001, с.11-17.
2. Чирков В.Г., Погодін С.А. Оптимізація точності і надійності вибірових даних// Статистика України, 2000. -№3 -с.15-17.
3. Чирков В.Г. Методологія формування складу показників вибірових спостережень// Статистика України, 2001.-№4-с.4-7.
4. Гончар О.В. Визначення об'єму вибірки в асиметричному розподілі// Статистика України, 2001. -№3 -с.36-42.
5. Момот В.Є. Аналіз методів побудови вибірок з погляду завдань маркетингово дослідження// Маркетинг в Україні. № 6, 2002, с. 50-55.
6. Шамшетдінов Ю.М. , Столяров Т.С. Стан інформаційного ринку України та місце Держкомстату на ньому//Статистика України, 2001 .- № 1, с.57-62.